

יא ניסן

בס"ד

שמשון פרק יג - טז

פלשתים

פלשתים הם אומה בארץ ישראל שלא מבני כנען אלא מבני מצרים, בני"י לא הורישו אותם והם יושבים לדרומה של ארץ ישראל ומשם הצרו לישראל במשך תקופה ארוכה מאוד, ובזמן שאול נראה שכבשו חלקים נרחבים בארץ עד זמן דוד המלך, ומאז, לא מצאנו אותם עד זמן עוזיהו, וגם אז לא בעצמה כמו לפני דוד המלך. מה שלא מצאנו בשאר העמים אשר השאיר ה' לנסות בם את ישראל.

היחס בנביא לפלשתים בד"כ הוא ערלים כגון ש"ב א,כ 'פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלוזנה בנות הערלים' וכיו"ב, והטעם לדבר, שהם כמו ערלה בארץ ישראל, הם נמצאים בארץ בקביעות אבל אין מקומם שם, וצריך להכריתם משום. לעומת זאת הפלשתים קוראים לישראל עבריים כגון ש"א יד, יא 'הנה עברים יוצאים מן החורים' וכיו"ב, כלומר הם מתייחסים לישראל שמקומם מעבר לנהר, כסבורים הם שהארץ שייכת להם ולא לישראל, (ויעוד שכל האומות המצירות לישראל הם עצמם מעבר הנהר לבד מפלשתים שהם בני חם). (ועד עצם היום הזה אותם בני האמה הרוצים להוציאנו מן הארץ תולים עצמם בפלשתים).

דן ויהודה

שמשון יותר מכל שופט מיצג את השבט ממנו הוא בא, שהרי כבר בברכת יעקב הוא מוזכר ויחי מט, יז 'יהי דן נחש עלי דרך' - שמשון שכל התנהלותו מול פלשתים כנחש, עד שבסוף מפיל את הבית מהעמודים כנחש המכה את האדם ברגליו כמו שאומרת התורה על הנחש בראשית ג, טו 'ואתה תשופנו עקב'.

הברכה של דן מתחילה ויחי מט, טז 'דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל' ומבואר במדרש שם: כמיוחד שבשבטי ישראל והוא יהודה (ועי' במפרשי המקרא). המכנה המשותף של יהודה ודן ששניהם נמשלו לאריות ויחי מט, ט 'גור אריה יהודה' ברכה לג, כב 'דן גור אריה יזנק מן הבשן', וביותר, בבראשית יהודה הוא גור אריה ודן הוא השבט שמתפללים עליו ויחי מט, יח 'לשועתך קויתי ה'', ואילו בוזאת הברכה 'דן גור אריה' ויהודה השבט שמתפללים עליו לג, יז 'שמע ה' קול יהודה'. ויש לתת לב לזה שאימו של שמשון היא מיהודה.

ענין זה של אריה חוזר שוב בשמשון הבא מדן ודוד הבא מיהודה. שניהם לפני שעניינם יוצא אל הפועל הם נפגשים עם אריה, שמשון תחילת פועלו בירידתו לתמנת לקחת לו אשה יד, כי תואנה הוא מבקש מפלשתים' פוגש את האריה ומשסעו כשסע הגדי. כמו כן דוד עוד לפני כל גבורה ופעולה שהוא פועל מספר לשאול ש"א יז, לו 'גם את הארי ואת הדוב הכה עבדך'.

שמשון המייצג של שבט דן יורד לתמנת לקחת אשה, כמו שיהודה עולה תמנתה ובא על תמר, וכשם שיהודה נותן לתמר גדי עיזים באתננה כאשר עולה תמנתה לגוז צאנו, כך שמשון פוקד את אשתו (בפעם השניה) בגדי העיזים.

עוד מצאנו שיתוף פעולה בין שני שבטים האלה, בצלאל מיהודה ואהליאב מדן בונים שניהם יחד את משכן ה', וכן בבנין המקדש שלמה מיהודה בונה ואיתו דהיי"ב ב, יג 'בן אשה מן בנות דן'.

וכן יש שיתוף פעולה בענין המלחמה עם פלשתים, שמשון הוא הלוחם הגדול בפלשתים אשר בנחלת יהודה, שמשון יג, ה' הוא יחל להושיע את עמי מיד פלשתים' ודוד הוא הגומר כמ"ש ש"ב ג, יח 'ביד דוד עבדי הושיע את עמי ישראל מיד פלשתים' ולאחר מכן הרבה דורות לא מוצאים שפלשתים נלחמים בישראל.

שני השבטים האלה נחלתם בשני צידי הארץ, דן בצפון ויהודה בדרום כמ"ש מדן ועד באר שבע, וכן בדגלים דן הוא המאסף ויהודה המוביל. על פי זה נראה להבין את ההבדל הגדול בין דוד לשמשון, שמשון כחו תלוי בשערות נזירותו והנזיר הוא צריך שמירה מהרע ולכן הוא פורש, ואילו המלך הוא היפך הנזיר ומסתפר בכל יום, שכיון שדן הוא המאסף וקרוב יותר לחלק הקלקול צריך שמירה משא"כ המלך שהוא מיהודה.

פרשת שמשון מחולקת לשנים

כשנתבונן נראה שהפרשה של שמשון מתחלקת לשנים, בחלקו הראשון פעולותיו של שמשון באים מה' יד, ד' ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא, אח"כ במגידי החידה יד, יט' ותצלח עליו רוח ה', ושוב במעשה הלחי טו, יד' ותצלח עליו רוח ה', אח"כ שס, יט' ויבקע אלקים את המכתש אשר בלחי'. בפרשה זו עצם ענייניו של שמשון מתגלים כמו שמיעד לו יעקב אבינו, כאן יש את העסק עם האריה שמבטא את עניינו האמיתי של שמשון ושבת דן כמו שהתבאר לעיל, ואומר שמשון טו, יח' 'אתה עשית את התשועה הגדולה הזאת' שהיא נגד סיום ברכתו של יעקב מט, יח' 'לשועתך קיותי ה''. [וכן רואים שיש כאן ענין בבעלי חיים, שהרי מלבד האריה יש שועלים וחמור] ומסיימת הפרשה טו, כ' וישפוט את ישראל בימי פלשתים עשרים שנה'.

אח"כ מתחילה פרשה חדשה טז, א' וילך שמשון עזתה וירא שם אשה זונה' ושם לא מוזכר שהדבר נעשה מה', ואפי' אחרי שמשון מתפלל אל ה' טז, כח' ויאמר ה' אלוקים זכרני נא וחזקני נא' לא מיוחסת פעולה הפלת הבית לה'. וכן אמרו סוטה ט: תניא רבי אומר תחילת קלקולו בעזה לפיכך לקה בעזה: תחילת קלקולו בעזה דכתיב 'וילך שמשון עזתה וירא שם אשה זונה' וגוי' הרי שיש כאן התחלה חדשה אף שכבר בתמנה הוא בא על אשה פלשתית. ובסיום פרשה זו שוב מגיעה חתימה כמו בסיום הפרשה הראשונה טז, לא' והוא שפט את ישראל עשרים שנה'.